

Název: **HISTORIA O OBYVATELÍCH
A MUČEDLNÍCÍCH
MĚSTA LITOMĚŘIC**

Pramen: [Historia o obyvatelích a mučedlnících města Litoměřic], Královská kanonie premonstrátů na Strahově, Praha, AO XV 10

Téma: Život v Čechách po smrti Jana Husa

Cíl projektu: seznámit se s autentickým historickým písemným pramenem, aktivně s ním pracovat, prohloubit si představu o životě v období počátků husitství, posílit zájem o historické bádání

Věková skupina: 2. – 3. stupeň ZŠ

Vyučovací předměty:

český jazyk, dějepis

Časový odhad trvání:

2 vyučovací hodiny

Manuscriptorium pro školy

<http://skoly.manuscriptorium.cz>

Provozuje Národní knihovna ČR s podporou
Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy.

Technický provozovatel:

AiP Beroun s.r.o.

Cíle vzhledem k výuce: (výuka směřuje k:)

rozvíjení schopnosti práce s písemnými prameny
posilování schopnosti kriticky vyhodnocovat informace obsažené v textu
rozvíjení fantazie, tvůrčího myšlení
rozšiřování slovní zásoby, kultivování ústního i písemného vyjadřování
rozvíjení schopnosti komunikovat se svým okolím
rozvíjení aktivní tvořivé osobnosti

Cíle vzhledem k žákovi: (žák umí:)

aktivně naslouchat, číst, spolupracovat
pracovat tvořivě se slovy, uhadovat jejich znění, i když nezná všechna písmena, vyvozovat, kterým hláskám neznámé tvary písmen odpovídají
rozeznávat příčinu a následek, logicky určovat posloupnost částí textu
formulovat a prezentovat svůj názor, naslouchat ostatním, spolupracovat s nimi

Stručný nástin projektu:

Žáci si vyzkoušejí přečíst úvodní stranu „Historie o obyvatelích ...“ tištěnou raně novověkým písmem (tzv. frakturou), na základě informací z ní se pokusí odhadnout, čeho se bude text týkat. Dokument, se kterým budou dále pracovat, dostanou už přepsaný současnou latinkou a rozdělený na krátké úryvky, které nejsou ve správném pořadí. Z jednotlivých zlomků poskládají souvislý popis celé události. Z textu je záměrně vynechána jedna dílčí příhoda, tu žáci dostanou opět psanou frakturou jako „dárek“ v závěru hodiny.

Pomůcky:

pro skupiny úvodní strana v kurentu (příloha 1), pracovní list s pomíchanými částmi textu (příloha 2), papíry, lepidlo
pro každého text frakturou o případu s ševcem (příloha 3)
pro učitele tabulka písma

Popis projektu

1. Čtení starého tištěného textu

Žáci pracují ve skupinách po 2 – 4 lidech. Každá skupina dostane kopii úvodní strany starého tisku „Historie...“ . Žáci mají za úkol pokusit se text přečíst, neznámá písmena a znění slov při tom odvodit z kontextu. Po několika minutách práce učitel vyhlásí „burzu písmen“ a jednotlivé skupiny se podělí o svá zjištění. Pak opět ve pokračují čtení. Pokud zůstane některé písmeno neodhaleno, může pomoci učitel.

čas: 15 min

pomůcky: pro každou skupinu úvodní strana „Historie...“ (příloha 1)

2. Předvídání dalšího obsahu textu

Všichni společně si úvodní stránku znovu přečtou (jeden čte nahlas) a snaží se nalézt co nejvíce informací a z nich vyvodit, o co asi v následujícím textu půjde. (Z jaké doby události jsou, jaká byla v té době v Čechách situace, kdo byli ti mučedníci...) Je třeba si také uvědomit časový posun mezi dobou, o které se píše (1418) a vznikem textu (1619).

čas: 10 min

pomůcky: stejné jako v předchozí části

3. Skládání úryvků do celku

Žáci pracují opět ve skupinách. Každá dostane pracovní list s oddělenými fragmenty textu, ty si vystříhne a seřadí tak, aby vytvářely souvislý smysluplný text. Organizace práce závisí na dohodě ve skupině.

čas: 40 min

pomůcky: pro každou skupinu pracovní list s oddělenými částmi textu (příloha 2), nůžky, lepidlo, volné listy papíru

4. Kontrola

Žáci vytvoří nové skupiny tak, aby v každé byli zástupci různých předchozích skupin a jeden nově poskládaný text. Ten si společně přečtou a pokud někdo poskládal úryvky jinak, diskutují o důvodech jeho volby.

čas: 10 min

pomůcky: vzniklé práce

5. Volné psaní

Učitel text nijak nehodnotí, prozradí jen žákům, že jednomu z litoměřických stoupců kalicha se přeci jen podařilo zachránit, a to způsobem velice vynalézavým. Přečte jim následující část textu:

„Po vykonání toho (zajetí litoměřických pánů) vzpomenu na jednoho ševce, kterýž tu na předměstí nedaleko od brány Michalské, na Dubině slove, chaloupku svou měl. A ten byl obžalován před Pichlem a jeho pomocníky, že by o večeri Páně mimo kšaft Kristův jináče smejšlel. Ten člověk sprostný, že mu nebezpečnoství nastává, tomu odněkud porozuměl a nepochybně od někoho navrženo měl. **I přemýšlel, jakým by prostředkem mohl tomu nebezpečnoství v cestu vjíti a tak život svůj zachovati. Nebo znal to dobře, bude-li jat, že se žádné milosti nenaděje.**“

Poslední dvě věty jsou napsány na tabuli a žáci mají za úkol metodou volného psaní v příběhu pokračovat. Pracují každý sám, bez korigování toho, co napsali, snaží se zaznamenávat všechny své myšlenky, netřídit je, nezvedat tužku z papíru. Po uplynutí časového limitu může ten, kdo chce, svou práci přečíst.

čas: 10 - 15 min

pomůcky: papíry, psací potřeby

6. Dárek

Pro každého, koho zajímá, jak se skutečně švec zachránil, má učitel připravený dárek – úryvek z „Historie ...“ tištěný frakturou.

čas: 5 min

pomůcky: úryvek textu (příloha 3)

Poznámka

Před začátkem projektu je dobré zvážit jazykovou vybavenost žáků a tomu přizpůsobit i časový rozsah jednotlivých činností. Posuďte také, jestli je pro pochopení celého textu třeba vysvětlovat význam nějakých slov či slovních spojení, eventuálně kdy a jakou formou ho zařadit.